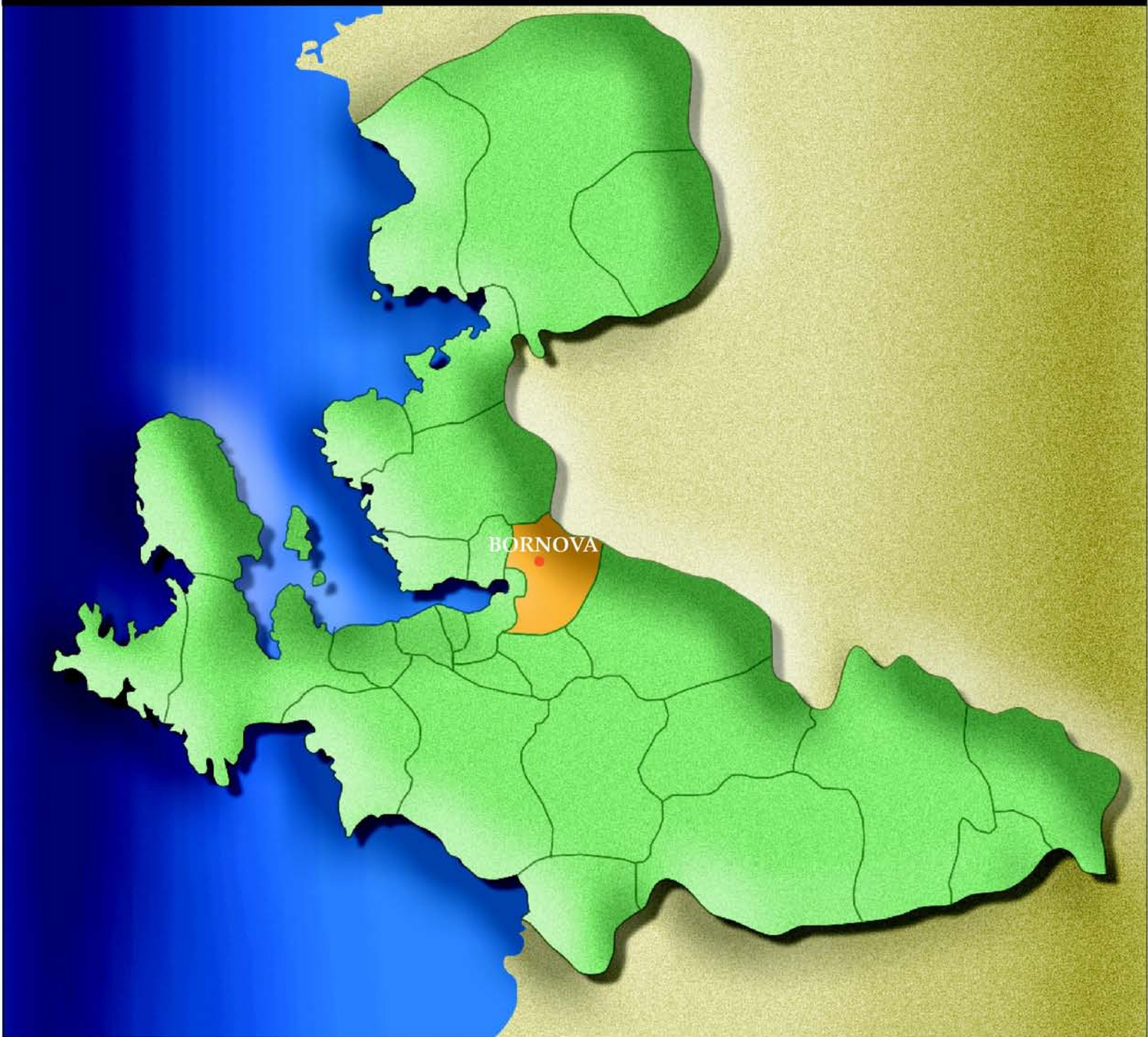

BORNOVA

KÜNYE

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	BORNOVA: VERİ/AÇIKLAMA
Yüzölçümü	2006	km ²	224
Nüfusu	2006 (Projeksiyon)	kişi	464.694
Nüfus yoğunluğu	2006 (Projeksiyon)	kişi/km ²	2.074
Kentleşme oranı	2006	yüzde	98,6
Rakımı	2006	m	20-200
İl merkezine uzaklığı	2006	km	8
İzmir'e göre konumu	2006	-	İzmir'in kuzeydoğusunda
Komşu il ve ilçeler	2006	-	Kuzeyde Menemen ilçesi ve Manisa, doğuda Kemalpaşa, güneyde Buca, batıda ise Karşıyaka ve Konak ilçeleri
Metropol ilçe mi?	-	-	Evet
Temel geçim kaynakları	2006	-	Sanayi, ticaret, tarım
Kişi başına düşen gelir	1996	dolar	4.710
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	1996	YTL	146.104.710
Gayri safi tarımsal üretim gelir	2006	YTL	14.088.864
İhracatı	2006	dolar	596.224.735
Önemli ihraç ürünleri	2006	-	-
Ticaret sanayi merkezleri	2006	-	2., 3., 4. Sanayi Sitesi, Ayakkabıcılar Sitesi, Dökümcüler Sitesi, Kara Nakliyecileri Sitesi, Keresteciler Sitesi, Hurdacılar Çarşısı, Ambarlar Sitesi, Fincancılar Çarşısı, MTK, Park Bornova, Forum Bornova
Toplam firma sayısı	2006	adet	28.016
Tahsil edilen vergi toplamı	2006	YTL	605.523.586,87
Banka, şube sayısı	2006	adet	17 banka, 72 şube
Yer altı zenginlikleri	2006	-	Taş ocakları
Toplam konut sayısı	2006	adet	-
Toplam otel yatak kapasitesi	2006	adet	400
Okur-yazar nüfus oranı	2006	yüzde	-
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	2006	kişi	22
Doktor başına düşen kişi sayısı	2006	kişi	1.808
İlçe ile özdeşleşmiş unsurlar	2006	-	Ege Üniversitesi, Ege Üniversitesi Hastanesi, Tarihi Köşkler, Sanayi Siteleri

1. GİRİŞ

İzmir'in merkez ilçelerinden birisi olan Bornova'nın, bağlı belediyesi bulunmamaktadır. Bağlı 12 köyü bulunan Bornova, 36 mahalleyle bölünmüştür.

Bornova, hızla büyüyen bir yerleşim alanı ve bir üniversite ilçesi olmanın yanında gelişmiş bir sanayi yöresidir.

2000 yılı verilerine göre 396.770 kişilik nüfusa sahip olan ilçenin 2006 projeksiyonuna göre¹ nüfusu 464.694'dır. İlçe bu rakamla İzmir'in en çok nüfusa sahip 3. ilçesidir ve toplam il nüfusunun yüzde 12,5'ine sahiptir.

Bornova denince akla ilk gelenler, Ege Üniversitesi, Ege Üniversitesi Hastanesi ve yakın zamanda açılan ve İzmir'in en büyük alışveriş merkezi olma özelliği taşıyan Bornova Forum alışveriş merkezidir.

İlçede küçük sanayi siteleri ve önemli büyük sanayi tesisleri geçmişten bugüne ilçenin gelişimine katkı sağlamıştır ve sağlamaya devam etmektedir.

Bornova günümüzde sanayi-ticaret-eğitim ve lojistik üs olarak İzmir'in en gelişmiş ilçeleri arasında yer almaktadır.

1996 yılı GSYİH'sı 146.104.710 YTL olup İzmir genelinde 3. sıradadır ve yüzde 13,3 paya sahiptir. 4.710 dolar kişi başı gelir ile 7. sırada yer almıştır.

Bornova ekonomisinde sanayi belirleyicidir.

Bununla birlikte ilçede yetiştirmeye elverişli her türlü meyve ve sebze ziraatı da gelişme göstermiştir.

Tarihi akışı içerisinde değişik kültürleri barındıran Bornova'da geçmişten kalan köşk, kilise ve camiler ilçe tarihine ışık tutmaktadır.

İlçenin aynı zamanda bir turizm ilçesi olma yolunda çalışmaları vardır.

Homeros'un mağarasının bulunduğu yer olarak bilinen Homeros Vadisi'nin turizm alanına dönüştürülmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Önemli ölçüde göç alan Bornova, bu göçün etkisiyle yıllık yüzde 35,46 gibi oldukça yüksek bir nüfus artış hızına sahiptir.

Denize kıyısı olmayan ilçede ulaşım yolu karayolu ve metro ile yapılabilmektedir.

---

¹ Nüfus projeksiyonu TÜİK tarafından yapılmıştır.

2. İlçenin Tarihi, Coğrafi ve Demografik Yapısı

2.1. Tarihi

Tarihi Hellenistik çağa kadar uzanan Bornova; günümüze kadar birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır.

En eski yerleşime ait kalıntılar Yeşilova Höyüğü'nde bulunmuştur. 2005 ve 2006 yıllarında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda Bornova Ovası'nda ortaya çıkartılan Yeşilova Höyüğü'nün sadece İzmir'in değil aynı zamanda Ege Bölgesi'nin de bilinen en eski yerleşim merkezi olduğu anlaşılmıştır. İlk toplulukların Yeşilova Höyüğü'ne günümüzden 8.500 yıl önce yerleşmeye başladıkları tespit edilmiştir.

İlçe'de tarih boyunca Amazonlar, Hititler, İonlar, Frigyalılar, Persler, Lidyalılar, Makedonyalılar, Bergama Krallığı, Roma-Bizans İmparatorluğu, Selçuklu Türkleri ve Osmanlı İmparatorluğu hüküm sürmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra 15 Mayıs 1919'da Yunan işgaline uğrayan Bornova, 9 Eylül 1922'de Mustafa Kemal ATATÜRK önderliğindeki Türk Ordusunun İzmir'e girmesiyle düşman işgalinden kurtarılmıştır.

İlçe'nin adını nereden aldığına dair çeşitli görüşler bulunmaktadır. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde Bornova'yı Biruniler adlı bir Eti Türk Boyu'nun kurduğu, bu nedenle ilçeye Birunabat denildiği yazmaktadır.

İran Kralı Dara'ya göre ise Bornova'yı zaptı sırasında Birunabat ismini ilçeye kendisi vermiştir. Farsça'da Birunabat, birun ve abat kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Birun; dış, abat da sehir anlamına gelmektedir. O zamanlar Bornova'nın İzmir'in çevresini saran surların dışında kalması nedeniyle bu ismi aldığı sanılmaktadır.

İlçe çok eski bir yerleşim yeri iken 1881 yılında belediyeleşti, 1957 yılında ise ilçe olmuştur.

2.2. Coğrafi Yapısı

Bornova; İzmir kent merkezinde, İzmir'in kuzeydoğusunda 224 km²'lik bir alan üzerine kurulmuştur.

Ev sahipliği yaptığı medeniyetlerin izlerini taşıyan ve kalıntılarını bünyesinde barındıran Bornova; kuzeyde Menemen ilçesi ve Manisa, doğuda Kemalpaşa, güneyde Buca, batıda ise Karşıyaka ve Konak ilçeleri ile çevrelenmiş durumdadır.

İzmir'in kuzeydoğusunda, Yamanlar Dağı eteğinde, 380 kuzey enlem ve 270 derece boylam üzerinde bulunan Bornova, İzmir'e 8 km. uzaklıktadır.

İlçe merkezinin güneyinde yer alan geniş düzlük, Bornova Ovası; Bozalan, Hacılarkırı, Karasuluk, Mersinli ve Bayraklı Ovalarının birleşmesinden oluşmaktadır. Bu ovalar genelde yamaçlardan inen suların getirdiği alüvyonların birikmesiyle oluşmuştur.

Deniz seviyesinden yüksekliği yerleşim alanlarında 20 ile 200 metre arasında değişmektedir. Bu yükseklik dağlık bölgelerde 600 m'ye kadar çıkmakta hatta aşmaktadır.

İlçede Akdeniz iklimi hakim olup yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Yaz mevsiminde imbat ve poyraz rüzgarları etkilidir. Kışın ise karayel, yıldız ve poyraz rüzgarları kuru soğuk getirmektedir.

İlçe topraklarında Akdeniz bitkilerinin tümüne rastlanmaktadır. 600 metreye kadar olan yüksekliklerde Kızılçam ormanları, daha yüksekler de ise Karaçam ormanları bulunmaktadır.

İlçede yer alan ormanlık alanlar su yönünden oldukça zengindir. Yamaçlardan akan sular yeraltı suları ve yağışlarla beslenen akarsular bulunmaktadır. Manda Çayı, Kavaklıdere Çayı, Şeytanderesi Çayı, Bornova Çayı, Nif Çayı önemli akarsulardandır. Yamanlar Dağı üzerinde İkizgöl yer almaktadır. Bu Çam ormanları arasında ilçenin önemli dinlenme alanlarından birini oluşturmaktadır.

En sıcak ay Temmuz, en soğuk ay ise Ocak'tır. Bugüne dek ölçülen en yüksek sıcaklık 13.07.2000 tarihinde 45.3, en düşük ise 09.02.1929 tarihinde - 8.4 derecedir.

2002 yılı verilerine göre 602,2 mm. olan yağış miktarı 2006 yılında 607,7 mm. olmuştur. Yıllık ortalama nem miktarı yüzde 51 civarındadır.

2006 yılında ortalama sıcaklık 17,56 C o'dur. Rüzgâra ve deniz suyu sıcaklığına ilişkin bir ölçüme rastlanmamıştır.

İlçedeki alan dağılımı ile ilgili verilerin tümüne ulaşılamamıştır. Ancak 25.231 da'lık tarım alanı ve 1.065,5 da'lık yeşil alan bilgisi elde edilmiştir.

2.3 Demografik Yapısı

İlçe merkez nüfusu 2000 yılı itibariyle 396.770 kişidir. TÜİK 2006 yılı projeksiyonuna göre ilçe nüfusu 464.694 olmuştur. Kilometrekareye düşen kişi sayısı 2006 yılı projeksiyonuna göre 2.074,5'dir.

İlçede oy kullanma ehliyetine sahip kişi sayısı 306.521'dir.

Tablo 1: Nüfus Durumu

	2000			2006
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplam*
Bornova Merkez	198.930	192.198	391.128	458.340
Köy	3.038	2.604	5.642	6.354
Toplam	201.968	194.802	396.770	464.694

Kaynak: İlçe Belediyesi, TÜİK, 2007

* TÜİK, projeksiyon

İlçe merkezinde 36 mahalle – ilçeye bağlı 12 köy mevcuttur.

Nüfus artış hızı, yıllık yüzde 35,46 gibi yüksek bir orana sahiptir.

Yamanlar Dağı eteğinde kurulmuş olan ilçe merkezi hızlı bir sanayileşme, köylerden ve özellikle doğudan gelen yoğun göç, Ege Üniversitesinin kurulması ve asker sayısının artması ve bölgesel kuruluşların ilçede bulunması sonucu hemen hemen tüm ovaya yayılmış ve eskiden bir köy görünümünde olan yerleşim merkezleri ile birleşmesi sonucu büyüyerek nüfusu 2000 nüfus sayımında 400.000 kişiye ulaşmıştır.

Değişik sebeplerle ilçede günlük hareket halinde ilave 300.000 nüfus olduğu bilinmektedir.

İlçe en çok göç alan yörelerden biridir. Emekli kamu görevlilerinin ikamet yeri olarak seçtikleri ilçede çok sayıda işçi emeklisi de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra doğu ve güneydoğudan içgöçle gelen vatandaşlar da çok sayıdadır.

Son göçlerle nüfusun artmasına rağmen, ilçede gecekondulaşma yok denecek kadar azdır. Ancak müşterek hisseli arsalar üzerinde imarsız yapılaşma vardır.

3. Ekonomi

TÜİK tarafından en son 1996 yılında yayınlanan GSYİH rakamlarına göre; Bornova ilçesi 146.104.710 YTL GSYİH ile il genelinde 3. sırada yer almaktadır. GSYİH kişi başı 4.710 dolar değeri ile de 7. sırada bulunmaktadır.

İlçenin tarıma ve sanayiye dayalı ticaret hacmi ve kapasitesi oldukça yüksektir. İlçede ticarethane, işyeri, fabrika ve imalathane sayısı 45 bini bulmaktadır.

Tarım ve hayvancılıktan elde edilen gelir az da olsa bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Bornova'yı; ekonomik anlamda bir sanayi ve ticaret ilçesi olarak tanımlamak mümkündür.

Nitekim İzmir'de ilk sanayileşme atılımlarının gerçekleştiği ilçe unvanını taşımaktadır.

Büyük çaplı sanayi ve ticari tesislerin yanı sıra en büyük sanayi sitelerini ve çarşıları bünyesinde barınmaktadır.

DSİ, Karayolları, İl Tarım Müdürlüğü gibi kamu kuruluşlarının il bazında merkezleri ilçe sınırları içerisindedir.

İzmir'in konutlarının önemli bir bölümü de Bornova'dadır.

1997–2007 yılları arasında teşvik belgeli yaklaşık 71.928.267 Milyon Dolar tutarında 14 yabancı sermayeli yatırım gerçekleşmiştir.

İlçede, 83 adet yabancı sermayeli firma mevcuttur.

Tablo 2: Faaliyet Gösteren Firmalar (2006)

Kayıtlı Olduğu Oda	Firma Sayısı
İzmir Ticaret Odası	11.797
Ege Bölgesi Sanayi Odası	1.449
Bornova Esnaf ve Sanatkârlar Odası	12.170
Çamdibi Esnaf ve Sanatkârlar Odası	2.600
Toplam firma sayısı	28.016

Kaynak: İZTO, EBSO, Çamdibi Sanatkarları Odası, Bornova Esnaf ve Sanatkarları Odası, Ege İhracatçı Birlikleri, 2007

İlçede; İzmir Ticaret Odası'na kayıtlı 11.797 ve Ege Bölgesi Sanayi Odası'na kayıtlı 1.449 firma bulunmaktadır.

Bornova Esnaf ve Sanatkarlar Odası'nın 12.170 adet ve Çamdibi Esnaf ve Sanatkarlar Odası'nın da 2.600 adet faal üyesi bulunmaktadır. Toplamda 28.016 firma bulunmaktadır.

Ege İhracatçı Birliği'ne kayıtlı 855 üye mevcuttur.

İlçede SSK'ya bağlı çalışan 98.543 kişi ve 45.292 SSK emeklisi bulunmaktadır.

Emekli Sandığı emeklisi 14.664 kişi mevcut olup, 4.194 dul-yetim vardır. İlçe bazında Emekli Sandığı'na bağlı çalışan verisine ulaşılamamaktadır.

İlçede Bağ-Kur'dan yaşlı ve malul aylığı alan 3.721 kişinin yanı sıra 1.915 ölüm aylığı alan kişi bulunmaktadır. İlçe bazında Bağ-Kur'a bağlı çalışan verisine ulaşılamamaktadır.

İlçede 17 banka, 72 şubesi ile hizmet vermektedir. Banka ATM sayıları da 128'i bulmuştur.

6 şubesi ile Ziraat Bankası, 12 şubesi ile İş Bankası, 4 şubesi ile Halk Bankası, 10 şubesi ile Akbank, 9 şubesi ile Yapı Kredi Bankası, 3 şubesi ile Denizbank, 2 şubesi ile Fortisbank, 3 şubesi ile HSBC Bank, 6 şubesi ile Finansbank, 8 şubesi ile Garanti Bankası, Anadolu Bank, Citibank, Şekerbank, Tekstil Bankası, TEB, 2 şubesi ile Vakıflar Bankası ve 4 şubesi ile Oyak Bank Bornova'da hizmet vermektedir.

İlçede mermer ve 2. Grup maden araması mevcuttur.

Tablo 3: En çok vergi veren ilk 20 firma (2006)

Sıra No	Unvan	Tutar (YTL)
1.	Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. İzmir Müessesesi	27.934.191.81
2.	Syngenta Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş.	7.289.195.14
3.	Dere Madencilik İnş. Yapı Mal. San. ve Tic. A.Ş	1.535.629.66
4.	Çimbeton Hazır Beton ve Pre Yapı Elm San. Tic. A.Ş.	676.215.99
5.	-----	593.524.65
6.	Fevzioğlu Dayanıklı Tüketim Ltd. Şti.	529.097.13
7.	Işık Çelik Döküm San. ve Tic. Ltd. Şti.	513.652.86
8.	Karaoğlu İns. Mali Turizm ve Tic. Ltd. Şti	498.386.61
9.	Visam Plastik ve Met. Enjeksiyon San. ve Tic. A.Ş.	498.108.45
10.	İzmir Eğitim İşletmeleri A.Ş.	489.173.12
11.	Tufan İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.	483.655.59
12.	Heraeus Tokmak Kıymetli Mad. San. A.Ş.	415.512.47
13.	Öz Şanal Züccaciye ve Day. Tük. Mal. San. Tic. Ltd.	411.809.84
14.	Çağatay Yağ Yem Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	401.851.91
15.	-----	355.433.41
16.	Yankı Dış Tic. Aykb. Ltd. Şti.	337.814.40
17.	Yalıkon İnşaat İnşaat Malz. Mad. Tur. San. Ltd.	331.661.69
18.	Teknik Hortum ve Boru Sanayi Paz. Ltd. Şti.	312.217.20
19.	ALS Canada Ltd Türkiye İzmir Şubesi	281.589.39
20.	Yorsan Cam San. Ltd. Şti.	271.546.62

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, 2007

Tablo 4: En çok vergi veren ilk 20 mükellef (2006)

Sıra No	İsim	Tutar (YTL)
1.	Lucien ARKAS	1.974.462.25
2.	Bernard Lucien Marie ARCAS	1.082.717.32
3.	Claire Christine ARKAS	934.010.95
4.	İhsan ÇAMBAY	641.745.00
5.	Bülent Seren SARPER	396.708.12
6.	Hüseyin CEYLAN	373.220.90
7.	Murat ERTİN	304.339.68
8.	Zübeyde Nilgün ALİBERTİ	246.525.66
9.	Büşra ÖSEN	237.869.90
10.	Rüştü GİRGİNER	211.901.31
11.	Halil ATILLA	205.712.16
12.	Önder BAYKAL	190.801.54
13.	Gündüz AKÇAKAYA	184.464.18
14.	Rüştü AKDENİZ	179.680.65
15.	Melih TUNÇAY	175.136.08
16.	Ali TANER	165.50
17.	Semra ÖKTEM	148.649.31
18.	Yavuz ERGÜNDÜZ	130.302.94
19.	Yaşar ÖZİŞÇİ	130.231.56
20.	Ali ÖZKAN	129.652.28

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, 2007

3.1. Tarım

İlimizin diğer metropol ilçeleri ile karşılaştırıldığında Bornova'da tarım alanlarının önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz.

Tarımda en fazla zeytincilik yapılmakta olup organik tarım faaliyeti yoktur.

İlçede toplam tarım alanı 25.231 da'dır. 2005 yılına göre tarım alanının yüzde 5.3 azaldığı görülmektedir.

İlçede soğuk hava deposu, sebze- meyve hali ve organik tarım faaliyeti yoktur.

3.1.1. Bitkisel Üretim

Tarım arazisinin sadece yüzde 2,4'ü tarla alanı olarak kullanılmaktadır. 7.050 da alan zeytin alanı olarak belirlenirken bunu 2.650 da ile bağ alanı ve 1.600 da ile meyve alanı takip etmektedir.

Tablo 5: Tarımsal Alan Dağılımı

	Yüzölçümü		2006 Pay (%)	Kümülatif Değişim (%)
	2002	2006		
Toplam tarım alanı	26.640	25.231	100	-5,3
Tarla alanı	3.020	597	2,4	-80,2
Sebze alanı	1.280	626	2,5	-51,1
Meyve alanı	1.600	1.600	6,3	0,0
Süs bitkileri alanı	0	3,5	0	---
Bağ alanı	2.650	2.650	10,5	0,0
Narenciye alanı	0	0	0	0,0
Zeytin alanı	6500	7.050	27,9	8,5
Kavaklık alanı	0	0	0	0,0
Nadas alanı	170	1.250	5,0	635,3
Tarıma elverişli boş arazi	11.420	11.454	45,4	0,3
Sulanan tarım alanı	3.240	2.417	9,6	-25,4

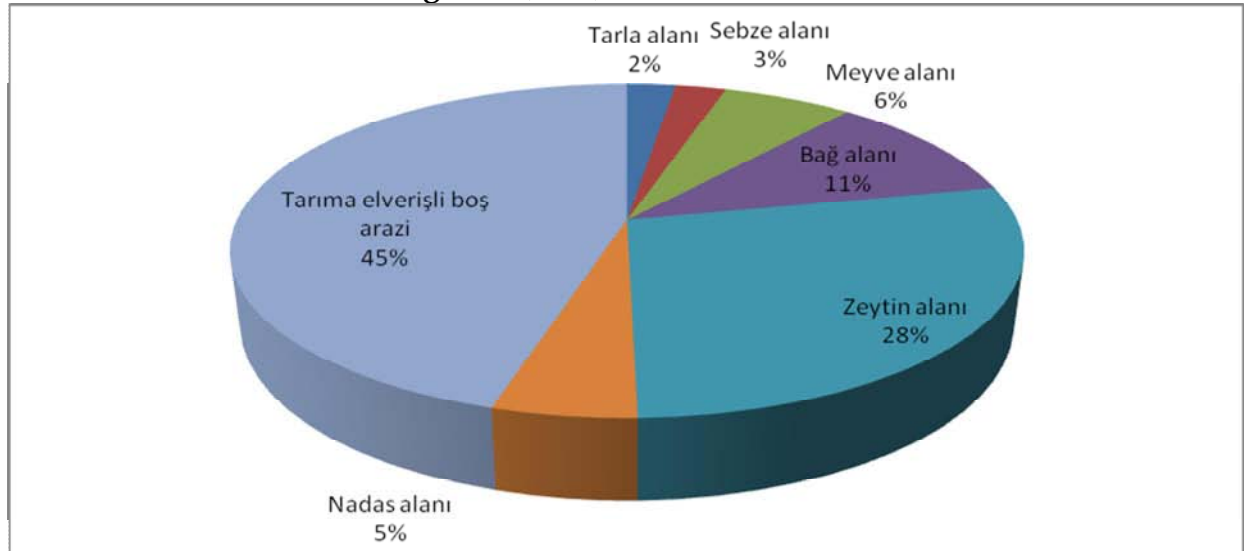
Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

Tarımsal alan dağılımında 2002 yılı verilerini 2006 yılı ile karşılaştırdığımızda; tarla alanındaki yüzde 80,2'lik düşüş göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra nadas alanındaki yüksek artış dikkat çekmektedir.

İlçede tarıma elverişli boş arazi 11.454 da.dır.

Tarım alanlarınının 2.417 dekarında sulama yapılırken 22.814 dekarlık alan sulanmamaktadır.

Grafik 1: Tarım Arazileri Dağılımı (2006)

Kaynak: Tablo 6

Tablo 6: Tarla Ürünleri Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Buğday (ekmeklik)	2.100	250	-88,1	630	100	-84,1	300	400	33,3
Buğday (durum)	0	130	---	0	49,4	---	---	380	---
Arpa (diğer)	450	160	-64,4	124	44,8	-63,9	275,6	280	1,6
Mısır (silaj) II. Ürün	0	10	---	0	40	---	---	4.000	---
Yulaf (dane)	0	40	---	0	10	---	---	250	---
Mısır (dane) I. Ürün	20	2	-90	10	1,8	-82,0	500	900	80,0
Börülce (kuru)	50	10	-80	8	1,5	-81,3	160	150	-6,3
Fasulye (kuru)	100	5	-95	18	0,8	-95,6	180	160	-11,1
Mısır (silaj) I. Ürün	50	0	-100	175	0	-100	3.500	---	---
Mısır (hasıl) I. Ürün	50	0	-100	125	0	-100	2.500	---	---
Fiğ (kuru ot)	100	0	-100	40	0	-100	400	---	---
Nohut	50	0	-100	8	0	-100	160	---	---
Yulaf	50	0	-100	11	0	-100	220	---	---
Toplam	3.020	607	-79,9	1.149	248,3	-78,4	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçedeki tarla ürün ekiliş alanı 2006 yılında 2002 yılına göre yüzde 80 gibi büyük bir oranda azalmıştır.

İlçenin mevcut tarla alanlarında mısır, buğday, arpa, yulaf, börülce ve fasulye üretimi yapılmaktadır.

Bu ürünlerden yalnızca arpa ve buğdayın üretimi diğer ürünlere göre yüksek kalmaktadır.

İlçede 2002 yılında üretilmeyen buğday (durum), yulaf ve mısır (silaj) 2006 yılında üretilmeye başlamıştır. Buna karşın; fiğ, nohut ve bakla üretimden kaldırılmıştır.

İlçede tarla ürünü olarak üretilen arpa, mısır (dane) ve buğday (ekmeklik) dışında tüm ürünlerin dekar başına verimliliği düşmüştür.

Toplam 607 da tarla alandan 248,3 ton ürün elde edilmiştir.

İlçe tarımında sebze üretimi de yapılmaktadır.

En geniş ekiliş alanına 111 da ile sofralık domates, 70 da ile kıvırcık marul ve 40 da ile maydanoz sahiptir.

2006 yılında 100 tonun üzerinde üretim rakamı yakalayan 2 ürün bulunmaktadır. Bunlar; 444 ton ile domates ve 140 ton ile maruldur.

Tablo 7: Sebze Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Domates (Sofralık)	0	111	---	0	444	---	---	4.000	---
Marul (kıvırcık)	0	70	---	0	140	---	---	2.000	---
Biber (dolma)	20	30	50	30	60	100	1.500	2.000	33,3
Pırasa	20	20	0	50	50	0	2.500	2.500	0
Biber (sivri)	40	20	-50	60	40	-33,3	1.500	2.000	33,3
Kabak (bal)	0	10	---	0	31	---	---	3.100	---
Maydanoz	70	40	-42,9	49	25	-49,0	700	625	-10,7
Patlıcan	50	10	-80	80	25	-68,8	1600	2.500	56,3
Lahana (beyaz)	50	10	-80	120	23	-80,8	12000	2250	-81,3
Kabak (sakız)	30	10	-66,7	30	23	-23,3	1.000	2.300	130
Bamya	70	50	-28,6	21	22	4,8	300	440	46,7
Kereviz (kök)	0	10	---	0	17	---	---	1.700	---
Ispanak	40	20	-50	40	16	-60	1.000	800	-20
Roka	20	20	0	11	10	-9,1	550	500	-9,1
Dereotu	20	10	-50	14	6	-57,1	700	600	-14,3
Nane	20	10	-50	16	5	-68,8	800	500	-37,5
Domates	180	0	-100	432	0	-100	2.400	---	---
Fasulye (taze)	170	0	-100	136	0	-100	800	---	---
Marul (göbekli)	110	0	-100	132	0	-100	1.200	---	---
Börülce	350	0	-100	280	0	-100	800	---	---
Bakla (taze)	40	0	-100	28	0	-100	700	---	---
Sarımsak (taze)	20	0	-100	12	0	-100	600	---	---
Soğan (taze)	50	0	-100	90	0	-100	1.800	---	---
Pancar (kırmızı)	50	0	-100	100	0	-100	2.000	---	---
Karnabahar	50	0	-100	90	0	-100	1.800	---	---
Toplam	1.470	451	-69,3	1.821	937	-48,5	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

2002 yılında üretilmesine rağmen göbekli marul, börülce, taze bakla, taze sarımsak, taze soğan, kırmızı pancar, karnabahar ve taze fasulye 2006 yılında üretimden kalkmıştır.

Buna karşın 2006 yılında kıvırcık marul, kabak (bal) ve kereviz ekilmeye başlanmıştır.

Toplam 451 da. ekim alanından 937 ton sebze elde edilmiştir.

İlçede meyve alanlarında ağırlıklı olarak zeytin üretimi yapılmaktadır. Toplam 146.490 da.'lık meyve alanınının 75.100 da'lık alanına dikilen zeytin ağaçlarından 1.502 ton zeytin elde edilmektedir.

Zeytini (yağlık), 741 ton ürün veren kiraz ağaçları, 286 ton sofralık zeytin elde edilen zeytin ağaçları, 180 ton ürün veren nar ağaçları izlemektedir. Bunların yanı sıra, ayva, armut, şeftali, kayısı, erik, incir, ceviz, badem, elma, antep fıstığı ve vişne üretimi de yapılmaktadır.

Tablo 8.1: Meyve Üretimi

Ürün	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı			Üretim (ton)			Verim (kg/ağaç)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Zeytin (yağlık)	60.800	60.800	0	1.338	1.216	-9	22	20	-9
Kiraz	29.750	29.650	0	595	741	25	20	25	25
Zeytin (sofralık)	13.200	14.300	8	304	286	-6	23	20	-13
Nar	6.000	6.000	0	150	180	20	25	30	20
Ayva	7.100	7.100	0	178	178	0	25,1	25,1	---
Armut	7.700	7.500	-3	154	150	-3	20	20	---
Şeftali (diğer)	4.300	4.300	0	172	129	-25	40	30	-25
Kayısı	4.170	4.170	0	104	104	0	24,9	24,9	---
Erik	3.000	3.000	0	90	90	0	30	30	---
İncir	2.650	2.550	-4	66	64	-3	24,9	25,1	1
Ceviz	2.000	2.000	0	70	60	-14	35	30	-14
Badem	3.200	3.200	0	38	48	26	11,9	15	26
Elma (golden)	0	420	---	0	13	---	---	31	---
Antep Fıstığı	1.500	1.200	-20	5	10	100	3,3	8,3	150
Vişne	300	300	0	6	6	0	20	20	---
Elma (diğer)	420	0	-100	15	0	-100	35,7	---	---
Zerdali	100	0	-100	2	0	-100	20	---	---
Dut	100	0	-100	1	0	-100	10	---	---
Toplam	146.290	146.490	0,1	3.288	3.275	-0,4	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçede 2002 yılında 2.650 da sahip olan üzüm bağlarından toplam 2.500 tonluk üzüm elde edilmiştir. Bağ alanı ve üretim miktarı 2006 yılında aynı kalmıştır.

İlçede örtü altı tarımı kapsamında; toplam 3,5 da'lık alanda süs bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tablo 8.2: Meyve Üretimi

Ürün	Meyve Veren Yaşta Ağaç Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Üzüm (sofralık- çekirdekli)	750	750	0	600	600	0	800	800	0
Üzüm (sofralık- çekirdeksiz)	1.900	1.900	0	1.900	1.900	0	1.000	1.000	0
Toplam	2.650	2.650	0	2.500	2.500	0	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçede mevcut olan tarımda kullanılan alet ve ekipmanların çeşitleri ve sayısı tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 9: Tarımsal Alet ve Ekipman Varlığı (2006)

Alet-Ekipman	Adet	Alet-Ekipman	Adet
Toplam traktörler	144	Merdane	5
Kendi yürür biçer döver	2	Diskli tırmık (gobl, disk, tandem vb.)	34
Karasaban	1	Dişli tırmık	49
Hayvan pulluğu	129	Kombikürüm	4
Kulaklı traktör pulluğu	128	Taş toplama makinası	1
Ark pulluğu	6	Toprak tesviye makinaları	13
Diskli pulluk	5	Set yapma makinası	10
Diskli anız pulluğu (vanvey)	1	Toprak burgusu	10
Kulaklı anız pulluğu	5	Dip kazan (subsoiler)	10
Meyve hasat makinası	3	Toprak frezesi (rotovator)	10
Hayvanla çekilen hububat ekim makinası	2	Traktörle çekilen hububat ekim makinası	11
Rototiller	6	Kombine hububat ekim makinası	3
Kültüvator	24	Pnömatik ekim makinası	6
Üniversal ekim makinası	4	Biçer bağlar makinası	4
Anıza ekim makinası	2	Balya makinası	3
Patates dikim makinası	2	Sap döver harman makinası (batöz)	2
Fide dikim makinası	5	Sap toplamalı saman yapma makinası	3
Çiftlik gübresi dağıtma makinası	3	Saman aktarma-boşaltma makinası	4
Kimyevi gübre dağıtma makinası	17	Tınaz makinası	3
Orak makinası	7	Döven	2
Ot tırmığı	4	Patates sökme makinası	2
Kombine patates hasat makinası	1	Ürün kurutma makinası	2
Pancar sökme makinası	1	Mısır daneleme makinası	3

Alet-Ekipman	Adet	Alet-Ekipman	Adet
Hayvanla çekilen çayır biçme mak.	1	Hayvanla-traktörle çekilen ara çapa mak	12
Traktörle çekilen çayır biçme makinası	7	Ürün sınıflandırma makinaları (selektör hariç)	2
Motorlu tırpan	13	Selektör (sabit veya seyyar)	6
Ot silaj makinası	4	Yem hazırlama makinaları	4
Mısır silaj makinası	5	Yem dağıtıcı römork	4
Yer fıstığı hasat makinası	2	Sap parçalama makinası	8
Pamuk toplama makinası	1	Sırt pülverizatörü	184
Yer fıstığı harman makinası	1	Krema makinası	1
Kuyruk milinden hareketli pülverizatör	20	Sedyeli, motorlu pülverizatör tozlayıcı kombine atomizör	32
Motorlu pülverizatör	66	Yayık	27
Tozlayıcı	5	Kuluçka makinası	38
Atomizör	42	Civciv ana makinası	26
Santrifüj pompa	11	Süt sağım tesisi (sabit)	9
Elektropomp	29	Seyyar süt sağım makinası	31
Motopomp (termik)	8	Tarım arabası (römork)	119
Derin kuyu pompa	30	Su tankeri (tarımda kullanılan)	66
Yağmurlama tesisi	16	Kepçe (tarımda kullanılan)	6
Damla sulama tesisi	8	Krema makinası	1

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

3.1.2. Hayvancılık

İlçede, küçükbaş hayvancılık ve tavukçuluk yaygındır. Hayvan varlığının ırklara göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo 10: Hayvan Varlığı

Tür	2002	2006	Artış (%)
Sığır	2.201	2.290	4
Koyun	7.965	8.379	5,2
Keçi	6.901	6.852	-0,7
Tavuk	19.750	26.300	33,2
Hindi	5.500	7.000	27,3
At	146	156	6,8
Katır	8	10	25
Eşek	106	118	11,3
Kaz	15	0	-100
Ördek	150	100	-33,3

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçede 2.290 baş sığır, 8.379 baş koyun, 6.852 baş keçi bulunmaktadır. Sığırların %68,1'i, koyunların %69'u, keçilerin de yaklaşık %43,5'i sağmaldır. İlçede en çok koyun yetiştirilmektedir.

Ayrıca 2006 yılı sonu itibariyle Bornova'nın tavuk 26.300 adet, hindi 7.000 adet, at 156 adet, katır 10 adet, eşek 118 adet ve ördek 100 adettir.

Toplam 2.290 sığır bulunan Bornova'da sığırların 1.597'sini kültür melezleri oluşturmaktadır. İlçede mevcut 6.852 baş keçinin büyük çoğunluğu kıl keçisidir.

Bu küçükbaş havanlardan sağmal olanlarının sayısı; 2.983 keçi, 1.559 sığır ve 5.780 koyundur.

Bu hayvanlardan elde edilen hayvansal üretim miktarları ise şöyledir: 8.659,5 ton süt, 8,8 ton yapağı ve 2,4 ton keçi kılı.

2006 yılında ilçedeki kovan varlığı 320 adet olup tümü yeni usul kovanlardır. Üretilen bal miktarı 6.000 kilodur.

3.1.3. Tarımsal Üretim Gelirleri

Tablo 11: Gayri Safi Tarımsal Gelir

Üretim Kolları	Üretim (Ton)			Gayri Safi Gelir (YTL)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Tarla Ürünleri	1.149	248,3	-78,4	2.349.700	76.054	-96,8
Meyve	3.288	3.275	-0,4	1.738.250	4.902.250	182,0
Üzüm	2.500	2.500	0,0	1.120.000	2.620.000	133,9
Sebze	1.821	937	-48,5	610.390	732.910	20,1
Et						
Beyaz	243,8	187,4	-23,1	690.050	833.400	20,8
Kırmızı	---	---	---	---	---	---
Süt	6.663	8.659,5	30,0	1.998.900	4.795.450	139,9
Bal ve balmumu	5,6	6,2	10,7	28.140	52.500	86,6
Keçi kılı	1,9	2,4	26,3	1.140	2.400	110,5
Yapağı	7,7	8,8	14,3	8.470	15.400	81,8
Toplam	15.680	15.824,6	0,9	8.545.040	14.030.364	64,2
Yumurta (1.000 adet)	42	325	673,8	5.040	58.500	1.060,7
Toplam	---	----	---	8.550.080	14.088.864	64,8

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

2006 yılı gayri safi tarımsal gelir yüzde 64,8 gibi yüksek bir oranda artış göstermiştir.

3.2. Sanayi

İzmir'in eski yerleşim birimlerinden biri olan ilçede, sanayileşme yoğundur.

Bornova İzmir'in sanayi yükünün önemli bir bölümünü taşımaktadır.

1950'lilerdeki sanayi hamlesi ile Metaş, Çimentaş, Batıçim bu topraklar üzerinde kurulmuş, Türkiye'nin ve İzmir'in ilk ve önemli sanayi tesisleri burada yer almıştır.

Şimdilerde kentin büyük sanayi tesislerinden BMC, Tuborg, Efes Pilsen, CMS, Cevher Döküm, Demirören, Batıçim, Çimentaş, Pınar, Dalan Kimya, İZELTAŞ, Ege Endüstri vb. Bornova'da faaliyet göstermektedir.

Bornova'daki iki aksın (Kemalpaşa ve Işıkkent) sanayi bölgeleri olarak saptanması ve 4 sanayi sitesinin yerleşim alanı içinde bulunması Bornova'nın gelişimine bugün ve gelecekte etki yapacak unsurların başında gelmektedir.

Sanayi sitelerinde büyük, küçük sanayi ve üretim kuruluşları barınmaktadır. Sanayi dallarının dağılımı; ana metal, taşıt, plastik, çimento ve toprak mamulleri.

Sanayi işyerlerinin üretimi hem iç hem de dış piyasaya yöneliktir. Dış ticarete özellikle gıda, otomotiv, döküm, inşaat malzemeleri, meşrubat ve içki sanayi başta gelmektedir.

Bu nedenlerden ötürü Bornova'yı, bir sanayi ilçesi olarak tanımlamak mümkündür.

İlçede mevcut sanayi sitelerinin sayısı 15'i bulmaktadır. Bunların yanı sıra ihtisas çarşıları ve ilçenin belli alanlarında ticaret alanları yer almaktadır.

Tablo 12: Sanayi Alanları (2006)

	İsim	Kuruluş yılı	Toplam alan (m ²)	İşletme Sayısı		İstihdam (adet)	Doluluk oranı (%)
				Yabancı	Yerli		
Küçük Sanayi Sitesi	Ayakkabıcılar	1985	360.000	---	1.944	20.000	*
	4. Sanayi Sitesi	1974	360.000	---	558	5.300	*
	Merkez Dökümcüler	1987	34.000	---	105	750-1200	99
	Merkez II Oto	1968	175.000	---	1.200	3.500	*
	3. Oto Sanayi Sitesi	1973	108.932	---	508	3.500	99

Kaynak: Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü, 2007

* Bilinmiyor.

İzmir Oto Tamircileri Küçük Sanayii Sitesi (2.Sanayi Sitesi) 1968 yılında kurulmuş İzmir'in en eski sanayi alanlarından birisidir. 1977 yılında tamamlanan 2. sanayi sitesi Rafet Paşa Mahallesi Manda Çayı ile TEDAŞ arasında kalan bölgede 175 bin m²'lik bir alanda kuruludur. Sitede toplam işyeri 1.200'ün üzerindedir. Çalışan sayısı ise 3.500'dür. İzmir ve çevresine oto kaporta, boya, aksesuar, motor, yedek parça, tamir-bakım, elektrik, döşeme gibi otomobil konusunda her türlü hizmeti vermektedir.

3. Sanayi Sitesi İşletme Kooperatifi 1973 yılında Yapı Kooperatifi olarak kurulmuştur. 1974 yılında inşaatı başlayan Sanayi Sitesi 1984 yılında bitirilerek faaliyete başlamıştır. 1991 yılında da Yapı Kooperatifi İşletme Kooperatifine dönüştürülmüştür.

Yaklaşık 109.000 m² alan üzerinde Kazım Dirik Mahallesi Üniversite Caddesi ile Ankara Caddesi arasında kalan bölgede kurulu olan Sanayi Sitesinde; oto tamir, boya, elektrik, ve yedek parça ticareti ile oto yan sanayi faaliyetlerinin hakim olduğu Site'de 508 adet işletme bulunmak ve 3.500 kişi çalışmaktadır.

Bornova Sanatkarları Küçük Sanayi Sitesi (4. Sanayi Sitesi) Evka-3'ün doğusunda Ankara Caddesi'nin kuzeyinde 360 bin m² alanda kurulu olan sitede 500 adet sanayi dükkanı, 58 adet çarşı grubu bulunmakta ve 5 bini aşkın kişi çalışmaktadır.

Sitede; makine imalatı, torna, yedek parça imalatı, oto tamiri, iş makineleri tamiri, ağaç ve demir işleri, plastik sanayii, kromaj, alüminyum doğrama, PVC, kaynak, konstrüksiyon, çelik kapı vb. imalathaneleri faaliyet göstermektedir.

Sitede; Akbank, Yapı Kredi Bankası, Finansbank ve İş Bankası olmak üzere 4 adet banka şubesi, 1 adet sağlık merkezi ve 1 adet mescit bulunmaktadır.

Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi 360 bin m² alanı üzerinde kurulmuştur. Egemenlik Mahallesi, 12. Çevre Yolu'nun doğusunda, Işıkkent'te 1996 yılında faaliyete geçen sitede 3'er katlı işyeri binalarında 823 adet imalat atölyesi faaliyet göstermektedir. Ayrıca 3 blokta toplam 1.121 adet toptan satış yapan işyeri bulunmaktadır. Çalışanların sayısı yaklaşık 20 bin kişidir.

Ayakkabı imalatı, ayakkabı yan sanayii imalatı, ayakkabı malzeme satışı konularında faaliyet gösteren işyerlerinin bulunduğu Site'de 6 tane banka, 1 Çıracılık Eğitim Merkezi, 1 postane ve 1 noter hizmet vermektedir.

Aynı semtte Ayakkabıcılar Sitesi II'nin inşaatı tamamlanmış ve iş yerleri siteye taşınmaya başlamıştır.

S.S. İzmir Dökümcüler Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi 1987 yılında kurulmuş, 2002 yılında faaliyet geçmiştir. İzmir Çevre Yolu doğusunda Egemenlik Mahallesi'nde Kurulu olan Site'de 105 işyeri bulunmaktadır. Toplam çalışan sayısının 750-1200 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Sitede işyerlerinin dağılımı: makine imalatı, mobilyacı, ambalaj sanayi, sabun ve deterjan, tornacı ve tesviyeci, dökümcü ve demirciler (sıcak-soğuk) şeklindedir.

İlçede mevcut diğer sanayi siteleri; Doğanlar Mahallesi Ankara asfaltı güneyinde yer alan Demirciler Sitesi, Işıkkent, Aydınlar Caddesi güneyinde yer alan Mikalazcılar Çarşısı ve Pınarbaşı Kemalpaşa Caddesi güneyinde yer alan 5. Sanayi Sitesi.

3.3. Ticaret

Tablo 13: Ticaret Merkezleri (2006)

	İsim	Toplam alan (m ²)	İşletme sayısı	Doluluk oranı (%)
Alışveriş merkezi	Park Bornova	33.000	50	93
	Forum Bornova	134.800	119	*
İhtisas çarşıları	Fincancılar Çarşısı	*	*	*
	MTK	823.000	755	90
	Ambarlar Sitesi	*	*	*
	Kara Nakliyecileri Sitesi	*	*	*
	Keresteciler Sitesi	*	*	*
	Hurdacılar Çarşısı	*	*	*
Pazaryeri	Altındağ Merkez	*	*	*
	Atatürk Mahallesi	*	250	*
	Bornova Merkez	*	654	*
	Çamdibi	*	883	*
	Çamkıran	*	322	*
	Doğanlar Mahallesi	*	*	*
	Evka-4 Mahallesi	*	217	*
	Evka-3 Mahallesi	*	122	*
	Işıkkent Pazaryeri	*	*	*
	İnönü Mahallesi	*	*	*
	Kandere (Altındağ)	*	267	*
	Mevlana Mahallesi	*	*	*
	Naldöken Mahallesi	*	*	*
	Özkanlar	*	658	*
	Pınarbaşı	*	*	*
	Yeşilova	*	782	*

Kaynak: İlçe Belediyesi (pazaryeri), Park Bornova, Forum Bornova, MTK, 2007

* Bilinmiyor.

Bornova'da ihtisas çarşılarının sayısı 6'yı bulmaktadır. Bunlardan biri de tekstil ve konfeksiyon toptancılarının bulunduğu MTK'dır.

Manifatura, Tuhafiye ve Konfeksiyon Toptancıları Toplu İşyeri Sitesi toplam alan 823 bin m² üzerine 1983 yılında kurulmuş ve inşaat çalışmaları 1996 yılında tamamlanmıştır. Çevre yollarına, yeni otogara ve kent merkezine çok yakındır.

500 Milyon dolara mal olan komple alt yapısı dahil 400.000 m² betonarme kapalı alanı, 100.000 m² kilit parke taş yolu ve diğer tesisleri yapılmıştır. Site içinde açık otopark, her işyerinin bodrum kat seviyesinde kapalı ve açık garajlar, 1 adet cami, dükkan, lojmanlar ile 1 adet sağlık ocağı mevcuttur. Sitede toplam 755 firma faaliyette olup çalışan sayısı yaklaşık 20.000'dir.

Ev tekstili, halı toptancıları, konfeksiyon, tedarikçiler, kumaş toptancıları, nakışçılar, trikocular, kumaş baskıcıları, penye üreticileri, erkek gömlekçileri ve ihracat firmalarını bünyesinde barındırmaktadır. MTK sitesi halen yüzde 90 doluluk oranı ile çalışmaktadır.

Küçük Sanayi Siteleri ve İhtisas Çarşıları dışında ilçenin sokak, cadde ve meydan bazlı önemli ticaret alanları; Mustafa Kemal Caddesi, Cumhuriyet Meydanı, Büyük ve Küçük Park Çevresi, Sakarya Caddesi ve Hasım İşcan Caddesi olarak sayılabilir.

Sanayisi oldukça hareketli olan Bornova'nın ticaret hayatı da canlıdır. Yöre halkı ve çevre ilçelerden gelenler ilçedeki büyük alışveriş merkezlerinden ve pazaryerlerinden faydalanmaktadır.

İlçenin hemen her semtinde kurulan pazaryeri sayısı 16'yı bulmaktadır. Haftanın 6 günü kurulan pazaryerlerinde 4.155 adet tezgah sayısı mevcuttur.

Pazaryerlerinin dışında; Tansaş, Kipa, Migros, Bim, Pehlivanoğlu, Kipa gibi birçok süpermarket ve Ege Çarşısı bulunmaktadır. Büyük alışveriş merkezleri olarak da Park Bornova, Koçtaş ve Forum Bornova yer almaktadır.

Kentin Kuzey Doğusu'nda Ege Üniversitesi'nin yanında yer alan 67.000 m² alan üzerine kurulu Forum Bornova, konumu itibariyle ziyaretçilere ulaşım kolaylığı sağlamaktadır.

Ege mimarisinin eşsiz özelliklerini bir Akdeniz kasabası ölçeğinde bir araya getiren Forum Bornova iki ayrı bulvar, bunları birbirine bağlayan meydanlar ve dört ayrı sokaktan oluşmaktadır.

Açık ve kapalı alanların yer aldığı Forum Bornova'da IKEA, Kipa hipermarket, yerli ve yabancı pek çok tanınmış markanın yer aldığı 130 mağaza, yedi salonlu AFM sinemaları, eğlence alanları ve 3.000 araç kapasiteli otopark yer almaktadır.

Park Bornova, İzmir'in ilk alışveriş merkezi ve en büyük outlet center'ıdır. İlçe merkezinin 2,5 km yakınında Ankara Asfaltı üzerinde yaklaşık 33.000 metrekarelik bir açık alan üzerindeki 17.742 metrekarelik bir kapalı yapıda yer alan Park Bornova'nın 11.000 metrekarelik kiralanabilir alanı mevcuttur.

Ayrıca, Park Bornova'da 454 kişilik koltuk kapasitesine sahip AFM Sinemaları, 670 m²'lik bir alanda işletilen 8 hatlı bowling salonu halen hizmet vermektedir. Smart Play çocukların ve gençlerin rağbet ettiği bir oyun merkezidir. Araçlarıyla gelen ziyaretçiler için 1.500 araçlık otopark alanı vardır.

Bornova'da ihracat ve ithalatta önde gelen ürün yoktur. Ege İhracatçılar Birliği'ne kayıtlı 506 firma faaliyet göstermektedir. Bu firmaların 2006 yılında ilçeden yaptığı ihracat miktarı 596.224.735 dolar değerindedir.

3.4. Turizm

Bornova, turizm olanakları açısından fazla gelişmemiştir. Ancak, son zamanlarda Bornova Belediyesi'nin ilçe turizmine yönelik yatırım atağına geçtiği görülmektedir.

Türkiye Belediyeler Birliği ve İsveç Belediyeler Birliği işbirliğiyle gerçekleştirilen "Belediye Ortaklık Ağları Projesi (TUSENET)" çerçevesinde Türkiye ve İsveç belediyeleri arasında kardeş şehir ilişkileri kurulması, ortak projeler geliştirilmesi ve yürütülmesi nedeniyle başlattığı çalışmanın ilk ve en önemli adımı atılmıştır.

Proje kapsamında; Bornova Belediyesi "Sürdürülebilir Turizm" konusunda çalışmalar yapılacaktır. İlk olarak pilot bölge seçilen Çiçekli ve Yaka Köylerinin doğal güzelliklerini bozmadan, gerekli çalışmaları yapmak, köylerde köy halkına verilecek eğitimlerle bölgede turizm bilincini geliştirmek, Bornova'yı ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak hedef olarak belirlenmiştir.

"Sürdürülebilir Turizm" projesi kapsamında diğer bölgelerde de çalışmalar yapılacaktır.

İlçenin öne çıkan turistik yerleri olarak Homeros Vadisi, Çiçekli-Yakaköy ve Forum Bornova gösterilebilir.

Yakaköy köyü Bornova'nın 1.000 nüfuslu ikinci büyük köyüdür. Aydın-Manisa kervan yolu üzerinde bulunması nedeniyle Anadolu Beylikleri döneminde kurulduğu rivayet edilmekte olup, köyde halen çok eski bir cami ve çeşmeler bulunmaktadır.

İlçenin kuzeyinde, Bornova çay yatağının sol tarafında bir tepenin üzerinde, büyük kaya bloğa oyularak yapılmış bir mağara bulunmaktadır. Dere tarafından tırmanılarak ulaşılan mağara, 7-8 metre derinlikte ve yan yana 3 gözden oluşmaktadır. Mağara içinde yine taştan oyulmuş oturma yerleri mevcuttur. Bazı tarihi kaynaklara göre bu mağara Homeros'un evidir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi çalışmaları kapsamında; mağara çevresindeki yaya yolları ziyaretçilerin kolaylıkla gezebilmesi için düzenlenmiştir.

Ayrıca, Homeros Vadisi olarak adlandırılan bölgede, 3,5 kilometre uzunluğundaki vadi boyunca göletler ve su bentleri inşa edilmiş, çiçekler ve ağaçlarla bezenen piknik alanları oluşturulmuştur.

Bornova'nın yeni çekim merkezi olarak görülen Homeros Vadisi, piknik alanları, manzarası, tertemiz havası ve sularıyla İzmir'in simge alanlarından biri olarak hem İzmirliilerin hem de yabancı turistlerin büyük ilgi göstereceği bölgelerden biri haline gelecektir.

Bornova İzmir'in en eski yerleşim birimlerinden birisi olması nedeniyle değişik kültürleri konuk etmiştir. İlçe, eski dönemlerden kalma birçok köşk, cami ve kiliseyi barındırmaktadır.

İlçenin Erzene Mahallesi Kurtuluş Mevkiinde yer alan Murat Köşkü, 1880 yılında İngiliz Edward Ailesi tarafından inşa edilmiştir. Ege Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilip, sosyal kültürel amaçlı kullanımına başlanmıştır.

Alişir-Nezir-Beşir Gazi Hazretleri Türbesi, 1880'li yılların başında inşa edilen Büyük Ev (The Charlton Whittall Home) ve Pandispanya Köşkü, 15. yüzyılda yapıldığı sanılan Yıkık Minare Camii, İstiklal Savaşı sırasında Atatürk'ün karargah olarak kullandığı Paterson Köşkü, Katolik (Santa Maria Kilisesi) ve Protestan Kiliseleri, 14. yüzyılda yaptırıldığı düşünülen Büyük Camii (Hüseyin İsa Bey Camii), Sultan II. Abdülhamit tarafından 1878'de yaptırılan Çiçekli Köyü Camii ve Nif Çayı üzerinde bulunan ve 300 yılında yapılan Roma Köprüsü bu uygarlıkların günümüze kalabilen miraslarıdır.

İlçede; dört yıldızlı Ege Sağlık Oteli, üç yıldızlı Ege Güneş Oteli ve 4 pansiyon dışında başka bir turizm tesisi bulunmamaktadır.

Tablo 14: Turistik Tesisler (2006)

Türü	Turizm işletme belgeli		
	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
Dört yıldız	1	100	200
Üç yıldız	1	90	200
Pansiyon	4	*	*
Toplam	6	190	400

Kaynak: İlçe Belediyesi, Ege Sağlık Oteli, Ege Güneş Oteli, 2007

*Bilinmiyor

İlçede; 8 adet seyahat acentesi bulunmaktadır. Bunların; 3 tanesi A-AG tipinde iken 5'i ise C seviyesindedir.

3.5. Kamu Maliyesi

Bornova Belediyesi 2006 yılı kesin hesabına göre 62.722.764,30.- YTL. gelir ve 65.245.415,24.- YTL. gider gerçekleşmiştir.

Balçova Belediyesi'nin toplam tahakkuk ettiği vergi tutarı, 30.157.870,97 YTL iken toplam tahsil edilen vergi tutarı ise 62.722.764,3 YTL'dir.

2006 yılı Belediye yatırımları tutarı kesin hesap 21.912.065,35.- YTL olarak gerçekleşmiştir.

İl Vergi Dairesi verilerine göre; ilçede toplam mükellef sayısı 69.364 olup gelir vergisi mükellefi sayısı 21.835, kurumlar vergisi mükellefi sayısı ise 6.897'dir.

Tablo 15: Vergi (2006)

		Mükellef sayısı	Tahakkuk edilen vergi tutarı (YTL)	Tahsil edilen vergi tutarı (YTL)
Maliye Bakanlığı	Gelir	21.835	262.852.869,16	214.518.538,10
	Kurumlar	6.897	133.387.518,65	105.571.042,58
	Katma değer	19.871	225.388.305,36	179.728.986,66
	Diğer	20.761	48.750.235,29	42.982.255,23
Belediye	Emlak	123.743	26.163.194,97	23.434.312,01
	Çevre temizlik	25.165	1.837.818,04	1.195.766,02
	Diğer	3.185	2.156.857,96	38.092.686,27
Toplam vergi gelirleri (YTL)			700.536.799,43	605.523.586,87

Kaynak: İl Vergi Dairesi Başkanlığı, İlçe Belediyesi, 2007

4. Sosyal Yapı

4.1. Eğitim

Kırsal kültürlü ve özellikle bayanlarda okuma-yazma bilmeyenler çoğunluktadır.

İlçede 80 ilköğretim okulu, 22 meslek lisesi, 19 lise, 1 üniversite bulunmaktadır. 2006–2007 eğitim-öğretim yılında toplam öğrenci sayısı 83.652 ve toplam öğretmen sayısı 3.793'tür.

Tablo 16: Eğitim Durumu (2006)

Türü		Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Öğretmen sayısı	Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı
Okul Öncesi		102	2.091	2.078	225	18,5
İlköğretim		80	30.529	27.928	2.296	25,5
Ortaöğretim	Meslek lisesi	22	5.732	7.067	771	16,6
	Diğer liseler	19	4.712	3.515	501	16,4
Toplam		223	43.064	40.588	3.793	22,1

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2007

İlçede yarım asırlık köklü geçmişi ile 3.700 dekar alana sahip olan Ege Üniversitesi bulunmaktadır.

11 adet fakülte, 7 adet enstitü, 6 adet yüksekokul, 7 adet meslek yüksek okulu bulunan Ege Üniversitesi'nde 2006–2007 eğitim-öğretim yılında okuyan öğrenci sayısı;

- Önlisans'ta 12.286,
- Lisans'ta 26.558,
- Yüksek Lisans'ta 1.711,
- Doktora'da 1.673 ve
- Tıp'ta 465

olmak üzere toplam 42.693'tür.

Ege Üniversitesi'ndeki akademik personel dağılım şu şekildedir:

- Profesör 767,
- Doçent 317,
- Yardımcı doçent 384,
- Öğretim görevlisi 212,
- Okutman 187 ve
- Araştırma görevlisi 1.142.

Ayrıca, üniversitede 25 adet Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır.

Üniversite kampüsünde, en son teknoloji ile donatılmış modern bir kütüphane ile kapalı yüzme havuzu, kapalı spor salonu, futbol, basketbol, mini-futbol, tenis kortları gibi spor tesisleri, sergi salonu ve 750 kişilik kapasiteyle Kampüs Kültür Merkezi büyük bir kısmı hizmete açılmış ve öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri Öğrenci Köyü, ayrıca kafeteryalar, öğrenci çarşısı, hipermarketi akademik personel ve öğrenciler için lokalleri ve konukevi mevcuttur.

Ayrıca kampüs içerisinde kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı Kız ve Erkek Yurtları da hizmet vermektedir.

Ege Üniversitesi Ankara, İstanbul, İzmir kavşağında olması nedeniyle şehirler arası ulaşımı sorunu yaşanmamaktadır. Büyükşehir Belediyesinin devamlı otobüs servislerinin yanı sıra Üçyol-Bornova hattında hizmet veren metro ile de İzmir'in her tarafından ulaşım oldukça kolaydır.

Ege Üniversitesi kampüsü içerisinde Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Makine Mühendisliği Bölümü de bulunmaktadır. Ancak bölümün kısa sürede Buca Tınaztepe Kampüsü'ne taşınması planlanmaktadır.

Yaygın eğitim türünde ilçede 1 adet Halk Eğitim Merkezi mevcut olup, her yıl belli dönemlerde temel giyim, makine nakışı, el nakışı, el sanatları, konfeksiyon, kumaş desenleme, vitray, bilgisayar, daktilografi, muhasebe, trikotaj, kuaförlük, halıcılık ve sim sırma takı gibi mesleki genel bilgi kursları açılmaktadır.

2006 yılı verilerine göre; ilçe Halk Eğitim Merkezi'nde toplam 5.506 kursiyer eğitilmiştir.

Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde 15 eğitimci görev yapmaktadır.

Halk Eğitim kurslarının çoğaltılması ve yoğunlaştırılması gerekmektedir. Bunun için her mahallede halk eğitime ait çok amaçlı kullanılacak müstakil eğitim merkezleri oluşturulabilir.

Tablo 17: Eğitim Durumu (2006)

Türü	Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Eğitmen sayısı
Dershane	7	662	739	76
Sürücü kursu	29	9.543	3.487	350
Halk eğitim merkezi	1	3.225	2.284	15
Mesleki Eğitim Merkezi	1	4.831	933	85
Diğer eğitim ve kurs merkezi	27	1.339	1.432	145
Toplam	65	19.600	8.875	671

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2007

2006 yılı başından itibaren okuma-yazma kurslarında 777 adet 1.kademe, 214 adet 2. Kademe ve bilen bilmeyen yöntemi de dahil olmak üzere 1.093 kursiyer mezun olmuştur.

Ayrıca, mesleki ve teknik kurslarda 1.645, sosyal ve kültürel kurslarda da 2.076 kursiyer belge almıştır.

İlçede 29 adet sürücü kursu ve 7 adet dershane faaliyet göstermektedir.

4.2. Sağlık

İlçede sağlık hizmetleri, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Bornova Sağlık Grup Başkanlığına bağlı kurumlar ile Bornova Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesi ve buna bağlı 1 semt polikliniği ve 1 dış sağlığı merkezi ve Özel Sağlık kuruluşları tarafından verilmektedir.

Bornova Sağlık Grup Başkanlığına bağlı sağlık ocağı sayısı 19'dur (Altındağ 1-2 Nolu, Çamdibi 1 Nolu, Çamdibi 2 Nolu, Çamkule Levent Kara, Doğanlar, Hasan Çolakoğlu, Evka-3, Evka-4, Işıkkent, Kızılay, Merkez, Naldöken, Özkanlar, Osmangazi, Pınarbaşı, Ümit, Yeşilçam Şükrü Seher Ergil, Mevlana).

Tablo 18: Sağlık Hizmetleri (2006)

		Adet		Yatak kapasitesi		Doktor sayısı		Hemşire sayısı		Diğer sağlık görevlisi		Hizmet verilen hasta sayısı
		M	İ	M	İ	M	İ	M	İ	M	İ	
KAMU	Üniversite Hastanesi	1										629.235
	Sağlık Ocağı	19				127		179		88		
	Semt Polikliniği	1										
	Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesi	1		63		100		68		3		492.752
	Hastane	1		2.400								
	Verem Savaş Dispanseri	1				5		4		5		
	Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlama Merkezi	3				25		32		11		
	Sağlık Evi**	6										
	Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	1						14				128.585
	Toplam	-	-	2.463	-	257	-	297	-	107	-	1.250.572
ÖZEL	Hastane	1										
	Poliklinik	22										
	Tıp Merkezi	6										
	Dal Merkezi	1										
	Diyaliz Merkezi	1										
	Sağlık Kabini	4										
Toplam	-	-										
Genel Toplam	-	-	2.463		257		297		107		1.250.572	

Kaynak: Bornova Sağlık Grup Başkanlığı, İlçe Belediyesi, 2007

M: Mevcut, İ: İhtiyaç

**Eğridere, Çiçekli, Gökdere, Karaçam ve Kavaklıdere köylerinde olmak üzere sağlık evi, Doğanlar Mevlana Mahallesiinde 1 adet mahalle sağlık evi olmak üzere toplam 6 adet sağlık evi mevcuttur.

2006 yılında 19 Sağlık Ocağı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlama Merkezi ve Verem Savaş Dispanserinde verilen poliklinik hizmeti sayısı 1.140.018'dir.

Bornova Sağlık Grup Başkanlığına bağlı kurumlarda; 12 Uzman Hekim, 165 Pratisyen Hekim, 12 Diş Hekimi, 85 Hemşire ve 19 Sağlık Memuru görev yapmaktadır.

Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesinde 63 adet fiili hasta yatağı, 5 ameliyat salonu ve 1 cerrahi yoğun bakım odası bulunmaktadır. 2006 yılı içerisinde 487.985 hasta poliklinikte ayaktan tedavi, 4.767 hasta yatarak tedavi hizmeti almıştır.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinin Temel Tıp Bilimleri, Dahili Tıp Bilimleri ve Cerrahi Tıp Bilimleri adları altında üç bölümü bulunmaktadır. Polikliniklerinde yılda ortalama 579.785 hasta ayakta tedavi edilmekte, 49.450 hasta ise yatarak tetkik ve tedavi edilmektedir.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, 1.811 yataklı ve 4.368 kişi çalışanı ile hastane çağdaş tanı ve tedavi olanaklarına ve modern klinik ve poliklinik ünitelerine sahip, Balkanların en büyük hastanesidir.

Tablo 19: Diğer Sağlık Hizmetleri (2006)

	Tür	Adet	İhtiyaç
KAMU	Aile Hekimi	144	*
	Eczane	2	*
ÖZEL	Laboratuvar	28	*
	Özel muayenehane	38	*
	Eczane	206	*

Kaynak: Bornova Sağlık Grup Başkanlığı, 2007

* Bilinmiyor

Özel laboratuvarlar arasında; 14 adet röntgen laboratuvarı, 5 adet bakteriyoloji ve biyokimya laboratuvarı, 5 adet mikrobiyoloji ve 2 adet fizik tedavi laboratuvarı bulunmaktadır. Özel muayenehane sayısı 38 iken Diş Hekimi muayenesinin sayısı 107'dir.

4.3. Kültür, Spor ve Sosyal Yaşam

İlçede; Uğur Mumcu KSM, Ayfer Feray Açık hava Tiyatrosu ve Altındağ Rekreasyon olmak üzere 3 adet tiyatro bulunmaktadır.

30 Ağustos 3 Eylül tarihleri arasında Bornova Belediyesi tarafından Kurtuluş Günü etkinlikleri düzenlenmektedir. 2006 yılında ilçede düzenlenen diğer şenlik ve festivaller: 19 Mayıs Haftası Gençlik Oyunları Festivali, THM-TSM Konserleri ve Pınarbaşı Geleneksel Deve Güreşleri.

Bunların dışında Ege Üniversitesi'nin her yıl bahar aylarında düzenlediği Bahar Şenlikleri de ilçeye hareketlilik katmaktadır.

İlçede mevcut 1 adet müze E.Ü. Tabiat Tarihi Müzesi'dir.

Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi yapısındaki "Tabiat Tarihi Müzesi", Ankara Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'ndeki Tabiat Tarihi Müzesinden sonra, Türkiye'de kurulmuş ikinci büyük Tabiat Tarihi Müzesidir.

Ayrıca, Fen Bilimlerine bağlı Tabiat Tarihi Anabilim Dalında uyguladığı Yüksek Lisans Eğitim Programı ve doğa tarihi bilim dalında araştırma yapan kadrosu ile Türkiye'nin ilk Üniversite yapısındaki akademik Müzesidir.

Tabiat Tarihi Müzesi iki kat üzerinde ve yaklaşık 2.500 m²'lik bir alanda kuruludur. Toplam 4.000 adet tanımlı obje 6 galeride sergilenmektedir. Ayrıca, müzede 2.000'e yakın obje yeterli sergileme vitrini olmadığından karşılaştırma materyali olarak merkez laboratuvarındaki depoda yer almaktadır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nca, yoksullara, hastalara ve ihtiyacı olan vatandaşlarımıza gerekli gıda, giyim, ilaç, yakacak ve para yardımı yapmaktadır. 2006 yılı içerisinde toplam 2.183.144,02 YTL. yardım yapılmıştır.

2006 yılsonu itibariyle toplam nüfusun yüzde 2,7'si yeşil kartlıdır.

Tablo 20: Kültürel Tesisler (2006)

Tür	Mevcut	Kapasite
Kütüphane	5	32.378** (kitap)
Sinema salonu	11	1.514 (koltuk)
Tiyatro salonu	3	1.005 (koltuk)
Kongre merkezi	3	760 (koltuk)
Müze	1	22.500 (m ²)
Düzenlenen şenlik ve festival	1	* (gün)
Oyun alanı/parkı	279	1.065.497 (m ²)

Kaynak: İlçe Belediyesi, Turizm İl Müdürlüğü, 2007

**Atatürk Kitaplığı, İlçe Halk Kütüphanesi ve Mehmet Akif Ersoy Halk Kütüphanesinin kapasitesi alınmıştır.

İlçede; Belediye'ye ait 14.990 kitap kapasitesi olan Atatürk Kitaplığı, Çamdibi Kitaplığı, Kültür Bakanlığına ait 11.917 kitap kapasitesi olan İlçe Halk Kütüphanesi ve şubesi olan 5.471 kitap kapasiteli Mehmet Akif Ersoy Halk Kütüphanesinin dışında E.Ü. Kütüphanesi olmak üzere toplam 5 adet kütüphane vardır.

İlçe Merkez Kütüphanesinde okuma salonu ve hizmet alanları yetersizdir. Bu nedenle bina teminine ve yeterli sayıda personele ihtiyaç duyulmaktadır. Şubesi olan Mehmet Akif Ersoy Halk Kütüphanesi de aynı sorunlarla karşı karşıyadır.

Kongre merkezi olarak ilçedeki Ege Sağlık Otelinin 40, 240 ve 120 kişilik 3 adet kongre salonu bulunmaktadır.

İlçede 100 adet cami, 3 adet kilise ve 4 adet mescit bulunmamaktadır.

Tablo 21: Sportif Tesisler (2006)

Tür		Mevcut	Kapasite
Stadyum		1	* (koltuk)
Spor salonu	Kapalı	2	1.000 (koltuk)
	Açık	0	* (koltuk)
	Toplam	2	1.000 (koltuk)
Yüzme havuzu	Kapalı	*	-
	Açık	*	-
	Toplam	7	-
Tenis kortu	Kapalı	*	-
	Açık	*	-
	Toplam	8	-
Futbol sahası	Çim	*	* (koltuk)
	Toprak	*	* (koltuk)
	Toplam	4	* (koltuk)
Basketbol sahası	Kapalı	*	* (koltuk)
	Açık	*	* (koltuk)
	Toplam	54	* (koltuk)

Kaynak: İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İlçe Belediyesi, 2007

*Bilinmiyor

Bornova Belediyesi'nin 553, Ege Üniversitesi'nin 512, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün 2.941 lisanslı sporcusu olmak üzere ilçede toplamda lisanslı sporcu sayısı 8.591'dir.

Ülkemizin en uzun yarış pisti olan İzmir Pınarbaşı Yarış Pisti 1997 yılından beri İzmirli yarış severlerin hizmetindedir.

Toplam 250 dönüm arazi üzerine kurulmuş olup, 2186 metre uzunluğundadır. Bu gelişmiş spor kompleksinin içinde; 2186 metre uzunluğunda asfalt pist, 2 go-kart pisti (800m - 1100 m), Motokros parkuru (1150 m), Enduro parkuru (4300 m toprak), radyo kontrollü araç pisti, 28 adet pit dükkanı, fuar alanı (3m x 8m / 3 m x 12 m) ölçülerinde özel teşhir alanları, VIP salonu (70 m²), açık ve kapalı tribünler, 264 m² kapalı kafeterya mevcuttur.

Yarış pistinde verilen eğitimlerden bazısı; Güvenli Sürüş Teknikleri Eğitimi, Go-Kart Sürüş Eğitimi ve Motosiklet Güvenli Sürüş Temel Teknikleri ve Motosiklet İleri Sürüş Teknikleri Çalışması.

Bornova ilçesinde İzmir Dernekler İl Masası'na bağlı 412 sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Bu kuruluşların toplam üye sayısı toplamı 36.525'dir.

Mansuroğlu, Manavkuyu, Osmangazi, Atatürk, Kızılay, Altındağ, Pınarbaşı, Evka-3, Evka-4 Ergene mahallelerinde içinde tenis kortu, basket, voleybol, sahaları çocuk oyun alanı, piknik alanı, yürüme yolları, oto parkı bulunan alanlarda düzenleme yapılarak Bornova'ya 3 yılda toplam 458 bin metrekarelik yeşil alan kazandırılmıştır.

Halkın dinlenme ve eğlenme ihtiyacını karşılamak üzere çok sayıda park, çocuk bahçeleri, çay bahçeleri ve semt sahaları mevcuttur.

5. Altyapı

İzmir'e 8 km uzaklıkta olan Bornova'dan Karşıyaka, Buca, Çiğli, Gaziemir, Konak, Balçova ve Kemalpaşa ilçelerine belediye otobüs seferleri düzenlenmektedir. ESHOT'un Bornova ile bağlantılı 62 otobüs seferi vardır.

Ayrıca, Bornova'nın şehirlerarası 3 yol bağlantısı (Manisa, İstanbul ve Aydın) vardır.

Bornova-Karşıyaka çevre yolu giriş ve çıkışını çözümleyecek köprülü kavşak, İzmir Ankara yolu, metro bağlantısı ve otogarın ilçe sınırları içinde kalması ilçeye ulaşımı kolaylaştıran etkenlerdir.

İzmir'in tek otogarı olan İzmir Şehirlerarası Otobüs Terminali 1998 tarihinde Bornova'da açılmıştır. 150 dönüm üzerinde kurulan otogarda; 74 şehirlerarası, 42 ilçeler arası, 12 indirme olmak üzere toplam 146 peron bulunmaktadır. 72 adet peron ihtiyaç halinde kullanılmak üzere planlanmıştır.

Ülkemizin hemen her iline yolcu taşıyan 138 şehirlerarası, 34 ilçeler arası toplam 172 firma hizmet vermektedir. Günde yaklaşık 50.000 kişinin taşındığı tahmin edilmektedir.

Otogarın otobüs otoparkı 120 kapalı, 380 açık olmak üzere toplam 500 araç kapasitelidir. Özel araçlar için 1.200 araç kapasiteli açık ve kapalı otoparklar vardır. 150 yatak kapasiteli bir otelin inşaatı devam etmektedir.

Şehir içi ulaşım için büyük kolaylık sağlayan İzmir metrosunun Üçyol - Bornova arası 11.5 km'yi bulmaktadır.

Hilal, Stadyum, Halkapınar, Sanayi, Bölge ve Bornova istasyonları bulunan ilçede mevcut metro hattının, Ege Üniversitesi Hastanesi önündeki son istasyondan Bornova merkez ile İzmir Otogarı'na kadar uzatılması planlanmıştır.

Yerel, Ulusal Tv ve radyolar ilçede rahatlıkla izlenip dinlenilebilmektedir.

İlçede “Ege Haber”, “Yeni Çizgi”, “Ege Star”, “Yeşil Bornova” ve “Haber İzmir” adlarıyla 5 yerel gazete yayımlanmaktadır.

İlçeden yayın yapan TV yoktur, ancak 2 adet radyo bulunmaktadır.

İlçedeki kablo TV abone sayısı 27.066 ve kablo net abone sayısı 1.182'dir.

İlçede 147.037 konut bulunmaktadır. Konut ihtiyaç düzeyi orta seviyededir.

İlçenin önemli yerleşim alanlarını oluşturan Evka-3 ve Evka-4 toplu konut alanları tamamen bitirilmiş olup sahiplerine teslim edilmiş 7.500 konut bulunmaktadır.

İlçede devam eden toplu konut projesi bulunmamaktadır. Arsa fiyatları m² başına 50-250 milyon, kira fiyatları ise 150-450 milyon YTL arasında değişmektedir.

Tablo 22: Hanehalkı Temel Altyapı Gereksinimleri (2006)

		Elektrik	Su	Doğalgaz
Abone sayıları	Konut	160.469	105.775	713
	İşyeri	30.178	18.625	19
	Diğer	3.166	---	---
	Toplam	193.813	124.400	732
Toplam tüketim miktarı	Konut	379.729	*	0
	İşyeri	91.718	*	27.981.617
	Diğer	206.358	*	---
	Toplam	677.805	*	27.981.617

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, TEİAŞ, İzmirgaz, 2007

** Elektrik tüketimi MWh, doğalgaz ve su m³ değeridir.

Bornova'da içme suyu ve kanalizasyon hizmetleri İZSU tarafından yürütülmektedir. Su abone sayısı 124.400'dür.

Köylerde içme suyu durumu; Kurudere, Laka ve Sarnıçköy için yeterli iken ilçenin 5 köyünde içme suyu şebekesi bulunmamaktadır.

4 köyde kanalizasyon sistemi bulunmasına rağmen kullanılmıyor. İlçede; arıtma tesisi yoktur.

6. Sorunlar ve Çözüm Önerileri

- İlçede faaliyet gösteren taş ocakları ve 2 çimento fabrikası, çevreyi kirletmektedir. İlk tesis edildiklerinde çevreleri boş olan ocak ve fabrikalar, günümüzde evlerle çevrilmiş durumdadır. Bu nedenle çevreye verdikleri zarar göz önünde bulundurularak taş ocaklarının mevcut yerlerinden taşınması ve taşındıkları yerlerin ıslah edilmesi gerekli görülmektedir.
- İlçede yeterli miktarda rekreasyon alanı bulunmaktadır. Ancak bunların kapasiteleri oranında değerlendirildiğini belirtmek güçtür. Bu nedenle mevcut rekreasyon alanlarının sosyal, ekonomik ve kültürel fayda sağlayacak şekilde uygun tesislerle donatılması gerekmektedir.
- Bornova gerek merkeze yakınlığı gerekse sosyal ve kültürel kalkınmışlık düzeyi ile ön plana çıkmaktadır. İlçede ve dolayısıyla İl genelinde kültürel faaliyetlerin artmasına katkı sağlayacak büyük çaplı (10.000 kişilik vb.) bir tiyatro salonu kurulmasına ihtiyaç vardır.
- Kültür alanında Bornova ve İzmir'e hizmet vermesi beklenen Bornova İlçesi Mustafa Kemal Caddesi üzerinde mevcut yeterli arsa üzerinde 1993 yılından itibaren İzmir Kültür Merkezi adı altında bir Kültür Merkezi yapılması kararlaştırılmış ve ödenekleri ölçüsünde sadece temel kazısı yapılmış ve öylece kalmıştır. Hali hazırda olan projenin tamamlanması beklenmektedir.
- Balçova'nın kültürel zenginliğinin bir göstergesi olan Paterson Köşkü'nün ve çevresinin restorasyon ve düzenleme işlerinin yapılması gerekmektedir. Söz konusu çalışmaların Kültür Bakanlığı tarafından yapılacağı belirtilmiştir.
- İlçede kanalizasyon altyapısı yeterli olmakla beraber ilçenin 3 köyünde kanalizasyon altyapısı yapılmıştır. Ancak arıtma tesisi olmadığı için kanalizasyon sisteminden yararlanılamamaktadır.
- Beşyol köyünün içme suyu yetersiz durumdadır.
- Bornova'da Altındağ, Işıkkent ve Pınarbaşı semtlerinde sanayi ve konutlar iç içe geçmiş durumdadır.
- İlçede 1 adet kapalı otopark vardır. İlçe merkezinde otopark ihtiyacı bulunmaktadır.
- Büyük şehre uyum sağlamaları için halk eğitim kurslarının çoğaltılması ve yoğunlaştırılması gerekmektedir. Hatta her mahallede halk eğitime ait çok amaçlı kullanılacak müstakil eğitim merkezlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kursların çoğaltılması kırsal kesimden gelen vatandaşın bazı olumsuz odakların etkisi altına girmesine de engel olacaktır.
- Bornova Devlet Hastanesinin küçük olması nedeniyle ilçe nüfusuna yeterli gelmemektedir. Hastanenin mutlaka genişletilmesi gereklidir.
- İlçede sadece 1 adet meslek lisesi bulunuyor. Bu eksikliğin giderilmesi için meslek lisesi sayısı arttırılmalıdır.
- İlçe içinde trafiğin rahatlatılması için gerekli önlemlerin alınması gerekiyor. Bu hususta; üniversite hastanesi önünde bir kavşak yapılması uygun olabilir.

- İlçe merkezinde trafiğin yoğun olduğu yerlerde bulunan okulların alanlarının çok dar ve sosyal olanakların kısıtlı olması nedeniyle bu okullarda okuyan öğrenciler hem oyun alanlarından yoksun bırakılmakta hem de sağlıklı eğitim yapamamaktadırlar. Bu nedenden ötürü bu okulların kampus şeklinde ilçe merkezi dışında tek bir alan içerisinde yerleştirilmesi düşünülebilir.
- Ege Üniversitesi hastanesine genellikle düşük gelirli vatandaşların geldiği düşünülürse, hastanede uzun süre kalınması gerektiği takdirde bu vatandaşların kalabilecek misafirhanelerin yapılması düşünülebilir.
- Kamu İhale Kanunu çerçevesinde ihale sürelerin çok uzun sürmesi nedeniyle yatırımların gecikmesi sorununun bir an önce çözülmesi gerekiyor.
- Her il ve ilçe için hükümet destekli projeler büyük önem taşımaktadır.
- İzmir Kent bütünü içinde metronun, Bornova Merkez ve Otogar bağlantı çalışmaları hızlandırılmalı, Bornova ilçe sınırları içinde kamuya terkleri sağlanmış ulaşım ana arterlerinin İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapımına hız verilmelidir.
- Manisa-İzmir karayolu genişletme çalışması tamamlanmıştır. Aynı yol üzerinde Karaçam, Beşyol, Çiçekli köy yollarına güvenli giriş çıkış için alt yada üst geçit yapılması çalışmalarına başlanılmış olup, biran önce bitirilmesi gerekmektedir.
- Aydın-İzmir-Çanakkale oto yolunun Bornova geçişi tamamlanmış olup, bağlantı çalışmaları devam etmektedir.
- Bugünkü verilere göre, öğretmen başına ortalama 30 öğrenci düşen ilçede, okulların dağılımı nedeniyle bazı okullarda 60 kişilik sınıflar vardır. 43 okulda ikili öğretim yapılmaktadır. Bu da nüfus artışı olmasa bile ilçemizde yaklaşık 1000 derslik yapılması gerektiği demektir. (Normal eğitim-30 kişilik sınıf esasına göre) Yeni yapılan okullarla, derslik eksikliği kapatılmaya çalışılmaktadır. İvedi olarak 2 genel lise, 2 meslek lisesine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Halk Eğitimi Merkez Müdürlüğü binamız eski bir konak olup yetersizdir. Yeni bir arsaya, yeni ve yeterli bina yapılmasına ihtiyaç vardır.
- D.S.İ. ve Büyükşehir Belediye Başkanlığının büyük gayretiyle Bornova, Laka, Manda ve Şeytanderesi derelerinde sel baskınlarına karşı ıslah çalışmaları yapılmış ve sel tehdidi asgariye indirilmiştir. Yan dereler üzerindeki ıslah çalışmalarına devam edilmektedir. Her yıl temizlik ve idame çalışmaları sürdürülmektedir.
- Bornova Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesinin 250 yataklı devlet hastanesine dönüştürülmesine ihtiyaç vardır. Arsa mevcut olup, üzerindeki hukuki ihtilafın bir an önce çözülerek Sağlık Bakanlığımızın bu yatırımı ivedi programına alması gereklidir.
- Belkahve Atatürk Anıtı ve çevresi elemanlarca ele alınıp Özel İdareміzce ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünce anlam ve önemine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.
- Bornova'da mevcut eski konaklardan bir tanesi Kültür Bakanlığınca ele alınıp etnografik müze olarak İzmirliilerin hizmetine sunulmalıdır.

7. Yatırım Olanakları

- İlçe sanayi yatırımlarına doymuş durumdadır. Ancak sürdürülebilir turizm konusunda çalışmalar devam etmektedir. İlçede Ege Sağlık Otelı dışında başka bir otel yoktur. İlçenin bu alandaki eksikliğini giderilmesi için yatırımlar yapılabilir.
- İlçede tarım arazileri azdır. Mevcut tarım alanlarında kiraz ekimi yapılmaktadır. Bununla birlikte seracılık da yapılabilir. Organik tarımın geliştirilmesi için de projeler üretilebilir.
- İlçe civarında özellikle ormanlık alanların çok bulunması nedeniyle doğa sporlarına yönelik tesislerin kurulmalıdır. Örneğin; uygun bulunan bir alanda golf sahası yapılması düşünülebilir.

Tablo 23: İlçenin Swot Analizi

Güçlü Yönleri	Zayıf Yönleri
<ul style="list-style-type: none"> — İlçe bir sanayi ve konut alanı niteliğindedir. — İl merkezine yakındır. — Eğitim seviyesi yüksektir. — Genç nüfus fazla	<ul style="list-style-type: none"> — Altyapısı yetersizdir. — Ulaşım ana arterlerde trafik sıkışıklığı var.
Yatırım Olanakları	Tehditleri
<ul style="list-style-type: none"> — Turistik konaklama tesisleri kurulabilir. — Pasaj ve işhanı şeklinde iş merkezleri kurulabilir. — Çevreyi kirletmeyen tüm sanayi yatırımları yapılabilir. Bu tür sanayi yatırımlarına belediye tarafından sıcak bakılmaktadır. — İlçe'nin otoparka ihtiyacı bulunmaktadır. Yapılacak otopark hem ilçe ihtiyacını karşılayacak hem de yatırımcı açısından karlı bir yatırım olabilecektir. — Özellikle Ankara ve Manisa yolu üzerinde sporcuların kamp yapabilecekleri doğal alanlar bulunmaktadır. Bu çevrede eksikliği hissedilen otel, motel vb. tesislerin yapılmalıdır. — Binicilik sporu yapılabilir.	<ul style="list-style-type: none"> — Sürekli göç almaktadır. — Şehir planlama yok.

8. Sonuç

Bornova, sanayi ve yerleşim alanı olarak İzmir'in sürekli gelişen ve en çok gelişme potansiyeline sahip ilçelerinden birisidir.

Eskiden ova olan Bornova şimdi sanayi-ticaret-eğitim ve lojistik üs konumundadır.

Ayrıca; tarih, ticaret, sanayi, eğitim ve turizm ilçesi olması nedeniyle İzmir'in kimliği ile uyum sağlamaktadır.

Tarihi Hellenistik döneme kadar uzanan Bornova; Peterson Köşkü, Santa Maria Katolik Kilisesi, Paggy Köşkü, Pandespanian Köşkü, Murat Evi (Perili Köşk), Belhomme Evi, Steinbuchel Evi, Charlton Whittal (Büyük Ev) ve Giraud Evleri gibi pek çok tarihi yapıya sahiptir.

Bazı kaynaklara göre; Homeros'un Bornova'da yaşadığı rivayet edilir.

İzmir'in ilk sanayileşen ilçesi olan Bornova'da Metaş, Çimentaş, Batıçim gibi kentimizin ilk büyük sanayi kuruluşları kurulmuştur.

Şu anda İzmir'in en büyük sanayi tesisleri arasında olan BMC, Tuborg, Efes Pilsen, CMS, Cevher Döküm, Demirören, Batıçim, Çimentaş ve Pınar faaliyet göstermektedir.

İlçede sanayi siteleri ve ihtisas çarşılarının sayısı 15'i bulmuştur.

Bornova, 1955 yılında kurulan Ege Üniversitesi Kampüsü sayesinde 1960'lı yıllardan itibaren giderek öğrenci kenti olmaya başlamıştır.

İlçenin sahip olduğu genç nüfus en büyük avantajlardan birisidir.

Bu nedenle ilçede son derece canlı ticari ve sosyal bir hayat vardır.

Tıp Fakültesi Hastanesi'nin Ege ve yurt çapında büyümesi ve gelişmesi Bornova'yı bir çekim merkezi haline getiren başlıca etkenlerden birisidir.

Aynı zamanda Bornova, İzmir'in diğer illere açılan kapısı durumundadır.

İzmir'in tek otogarı olan İzmir Şehirlerarası Otobüs Terminali Bornova'dadır.

Şehir içi ulaşımı en rahat ve en güvenli şekilde sağlayan İzmir metrosunun Üçyol - Bornova arası 11.5 km'yi bulmaktadır.

Metro hattının, Ege Üniversitesi Hastanesi önündeki son istasyondan Bornova merkez ile İzmir Otogarı'na kadar uzatılması için çalışmalara başlanmıştır.

Park Bornova ve Forum Bornova gibi büyük alışveriş merkezlerinin yanı sıra Evka-3 ve Evka-4 toplu konutları ile ilçe adete bir yaşam merkezine dönüşmüştür.

Ne var ki ilçenin bu kadar karmaşık bir yapıya sahip olması bazı sorunları da beraberinde getirmiştir.

İlçenin önemli sorunu ise; hızlı sanayileşme, göç ve çarpık kentleşme sonucu sağlıklı ve planlı gelişmenin sağlanamaması.

İlçenin bazı bölgelerinde sanayi tesislerinin yaşam alanlarına yakın olması ve çevre kirliliğine sebep olması sorun yaratmaktadır.

Bu anlamda; özellikle taş ocakları ve çimento fabrikalarının çevreye verdikleri zarar göz önünde bulundurularak mevcut yerlerinden taşınması ve taşındıkları yerlerin ıslah edilmesi gerekli görülmektedir.

Sadece taş ocakları ve çimento fabrikalarının değil ilçede faaliyette olan üretim ve toptan ticaret alanlarının çevre düzenlemesi, ulaşım, temizlik ve altyapı sorunlarına kalıcı çözümler getirilmelidir.

Sanayi tesislerinin yoğun olduğu bölgelere toplu ulaşım olanaklarının artırılması da önem taşımaktadır.

Bunun yanı sıra metro hattı bir an önce Otogar'a kadar ulaştırılmalı, ilçe merkezindeki otopark problemi giderilmelidir.

İlçenin turizm çekim merkezi olması için Homeros Vadisi gibi projelere yenileri eklenmelidir.

Atatürk Mahallesi girişindeki atıl rekreatif alan değerlendirilmeli, Paterson Köşkü restorasyonu tamamlanarak hizmete sunulmalıdır.

Bornova'da eski konaklar ve yapılar restore edilmeli ve fonksiyonlandırılarak kente kazandırılmalıdır.

Bornova sırtlarındaki ormanlık ve makilik alanlar kent ormanı haline getirilmelidir.

İlçede genç nüfusun fazla olması nedeniyle çok amaçlı kültür merkezleri ve gençlik merkezleri açılmalıdır.

Pınarbaşı ve çevresinde kalan tarım arazileri çarpık yapılaşmaya kurban edilmeden, uygun yapılaşma koşulları ile planlanmalıdır.

İlçede özellikle Altındağ, Yeşilova, Çamdibi ve çevresinde kent yenileme ve sağlıklılaştırma projeleri hazırlanarak hayata geçirilmeliyle ilçenin yapılaşma sorunu da önemli ölçüde giderilmiş olacaktır.

9. İletişim

Tablo 24: İletişim Bilgileri

	Adres	Telefon	Faks	E-Mail
Kaymakamlık	Kazım Karabekir Cad. No: 1 Bornova/İZMİR	(232) 3881000	(232) 3742437	bilgi@bornova.gov.tr
Belediye Başkanlığı	Fevzi Çakmak Caddesi No: 38 Kazım Dirik Mahallesi Bornova/İZMİR	(232) 3887845- 46	(232) 3887855	bornovabelediyesi@bornova.bel.tr
Bornova Esnaf ve Sanatkârlar Odası	2 sok. No: 7 Kat: 4 Bornova/ İZMİR	(232) 3880952	(232) 3880952	info@bornovaeso.org
Çamdibi Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Kamil Tunca Bulvarı 469 Sokak No: 43 Çamdibi/İZMİR	(232) 4622989 4862405	---	bilgi@camdibiesnafodasi.org
İlçe Emniyet	Kazım dirik mah. 194 Sok. No:7 Bornova/İZMİR	(232) 3880317	---	---